

Remissyttrande Förslag till nationella begränsningar av viss användning av kemiska växtskyddsmedel

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, får härmed avge följande remissyttrande över innehållet i förslaget till nationella begränsningar av viss användning av kemiska växtskyddsmedel.

LRF är en intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom de gröna näringarna. LRFs cirka 150 000 medlemmar driver tillsammans 110 000 företag och de gröna näringarna står för 5 procent av Sveriges BNP. LRF ska medverka till utveckling av företag och företagare inom jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö, så att de kan förverkliga sina ambitioner om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft.

LRF:s synpunkter

Sammanfattning

- LRF avstyrker ett ensidigt svenskt förbud för nedvissning eller ogräsbekämpning före skörd i spannmål till livsmedel.
- Förslaget försämrar de svenska lantbrukarnas konkurrenskraft och ligger inte i linje med ambitionerna att öka den svenska produktionen inom ramen för den nationella livsmedelsstrategin. Förslaget går även i en annan riktning jämfört med innehållet i Konkurrenskraftsutredningen.
- LRF anser även att ett ensidigt förbud inte rimmar med inriktningen av EUs växtskyddsförordning som innebär dels skydd för miljö och hälsa, dels förbättrad jordbruksproduktion. Om ett förbud innebär att produktionen flyttas sker ingen förbättring av den totala produktionen. Snarare riskeras försämringar om miljövänlig svensk konventionell produktion minskar och export av miljöpåverkan, i strid med FNs generationsmål, ökar.
-
- LRF anser att förslaget om krav på att begränsa användningen av växtskyddsmedel med samma verksamma ämne är praktiskt genomförbart. Det innebär även konkurrensmässiga

tillkortakommanden för svenska odlare i likhet med vad som anförts ovan.

Synpunkter på begränsningen av användning av kemiska växtskyddsmedel för nedvissning och ogräsbekämpning strax före skörd i odlingar av stråsäd för livsmedelsändamål

Förslaget att begränsa användningen av kemiska växtskyddsmedel för nedvissning av stråsäd för livsmedelsändamål har tagits upp i de svenska handlingsplanerna för användning av växtskyddsmedel vid flera tillfällen. Att genomförandet av begränsningen ska ske som ett konkret förbud i svensk förordning har också diskuterats tidigare. Nedvissning i spannmål är tillåtet i bland annat Danmark och enligt uppgift från Kemikalieinspektionen finns det en ansökning om ett ömsesidigt erkännande för produkten Roundup PowerMax för att få använda produkten även på detta sätt i Sverige.

En glyfosatbehandling före tröskning innebär dels jämn avmognad och nedvissning av ogräs vilket sammantaget leder till en mindre energikrävande trösk- och torkinsats. Glyfosat används ibland efter tröskning för att få bukt med ogräs inför nästa gröda. Sådden av denna ska oftast ske så snart som möjligt på hösten för att lyckas etablera en bra gröda. Behandling med glyfosat före skörd kommer med stor sannolikhet att leda till att korta tiden mellan skörd och sådd av ny gröda och därmed öka möjligheterna för bättre etableringar – särskilt år med utdraget tröskarbete.

De dispenser som beviljats 2006, 2007, 2008, 2010, 2011, 2012 och 2015 har inte gällt spannmål som skulle användas till livsmedel. Rent konkret har därför inte ett förbud med möjlighet till undantag så stor betydelse, eftersom användningen inte varit tillåten sedan lång tid. Samtidigt innebär det att Sverige väljer att gå längre än vad det gemensamma EU-regelverket kräver och det drar undan möjligheten för svenska lantbrukare att ta ut en merbetalning eller få någon form av ersättning för att inte använda växtskyddsmedel för nedvissning eller ogräsbekämpning kortare tid än 30 dagar före skörd. LRF menar därför att ett ensidigt svenskt förbud inte ska införas.

LRF menar också att tidpunkten är ovanligt illa vald. Just nu diskuteras om glyfosat över huvud taget ska godkännas för användning inom EU. Även dikvat är föremål för omprövning. I samband med prövningen av glyfosat diskuteras just behandling före skörd och möjligheten att införa begränsningar. Att under pågående diskussion införa ett nationellt förbud är inte väl avvägt. Vad gäller om Sverige är på väg att införa ett förbud samtidigt som EU vill införa någon form av begränsning som är oklart hur den ska se ut?

Möjligheten till undantag anser LRF är helt nödvändig om denna begränsning ska genomföras. Konstruktionen som medger att Statens jordbruksverk kan bevilja dispens i spannmål avsedd för livsmedelsändamål, men medger att användning i spannmål för annat ändamål godkänns, förefaller komplicerad

och det är troligt att inte alla som läser förslaget förstår hur det fungerar. Frågan är också hur villkoren för ett växtskyddsmedel som har godkänts för en användning som är förbjuden i svensk förordning ska utformas. Det måste vara begripligt för användaren vad som gäller. Att användningen är förbjuden även om ett växtskyddsmedel är godkänt för ändamålet, att själva användningen kräver dispens och att en dispens för ett icke godkänt användningsområde i sig medger användning är svårt att förstå i sammanhanget. Det hade varit önskvärt med en bättre förklaring i promemorian. Om man vill uppnå avsedd effekt av förslaget är det ändå så det behöver utformas.

I remissunderlaget beskrivs framförallt de rester som anses kunna uppstå efter behandling med glyfosat. Om användningen sker på rätt sätt, det vill säga när vattenhalten i kärnan är under 30 %, blir det inga rester av glyfosat i kärnan, vilket visats i flera undersökningar. Detta beskrivs bland annat i den konsekvensbeskrivning som Jordbruksverket gjorde 2012. Där beskrivs också att användningen av glyfosat framförallt sker när mognaden är ojämn och det inte är realistiskt att tro att all behandlad kärna kommer att hålla en så låg vattenhalt. Analyser som tagits av LRF de år som dispens beviljats i foderspannmål visar att resthalterna legat långt under tillåtet MRL-värde. Man kan därför undra om svenska konsumenter behöver skyddas från en användning som ligger långt under gällande MRL värde, samtidigt som import av sådan vara sker, och om just rester av glyfosat ska medverka till att ett helt användningsområde ska förbjudas. Om det kommer fram nya växtskyddsmedel kräver även dessa dispens för att få användas i spannmål för livsmedelsändamål.

I förslaget anges att det inte medför några negativa konsekvenser. LRF vill starkt invända mot detta kortsiktiga perspektiv som inte tar hänsyn till lantbrukarnas möjlighet att konkurrera med övriga spannmålsproducenter i Europa. Det tar också bort möjligheten till miljöersättning och att ta ut ett merpris för att odlingen sker på ett sätt som går utöver vad reglerna kräver. LRF menar att det absolut innebär negativa konsekvenser.

LRF menar därför att ett ensidigt svenskt förbud inte ska införas för nedvissning eller ogräsbekämpning inför skörd i spannmål till livsmedel. Växtskyddsmedel för sådan användning bör prövas enligt samma kriterier som övriga växtskyddsmedel. Om marknaden vill och är beredd att betala kan Sveriges bönder producera spannmålsråvara utan nedvissning inför skörd. LRF ser positivt på att Sverige istället verkar inom EU för att - samordnat i medlemsländerna - begränsa olika användningar av växtskyddsmedel som innebär negativa effekter för människa, djur eller miljö.

Synpunkter på begränsningen av användningen av kemiska växtskyddsmedel med samma verksamma ämne på samma fält

LRF anser inte att begränsningen för användning av växtskyddsmedel som innehåller samma verksamma ämne ska ske i form av en förordningsändring.

Dels ifrågasätter vi om regleringen behövs, dels är konsekvensbeskrivningen bristfällig och det är svårt att se vilka konsekvenserna kan bli i tillsyn och kontroll.

I bruksanvisningen till varje växtskyddsmedel framgår hur det får användas, om det finns en begränsning i sammanlagd dos eller antal behandlingar. Om det används på ett sätt som går utöver det finns det risk för resistensbildning, risker för hälsa och miljö och rester i produkten. Ur den synvinkeln är det motiverat att ställa krav på den som använder flera växtskyddsmedel med samma verksamma ämne men det är inte troligt att man uppnår det genom att ställa kravet i en förordning. För den som använder produkten på ett sådant sätt att det blir rester i produkten eller påverkan på miljön är detta överträdelser av annat regelverk.

Frågan är också vilket krav som ska gälla? Ett aktuellt exempel är att det finns flera preparat som innehåller det verksamma ämnet lambda-cyhalotrin. Den ena produkten (Kaiso sorbi) får användas en gång i oljeväxter, den andra produkten (Karate 2,5 WG) får användas tre gånger i samma gröda. Hur många gånger och i vilken sammanlagd dos får man egentligen använda lambda-cyhalotrin? Hur kunde de här produkterna få så olika villkor? Om begränsningen gäller ”de villkor ... som gäller för ett enskilt av dessa växtskyddsmedel”, får man då överhuvudtaget använda Karate 2,5 WG enligt bruksanvisningen? Vem ska reda ut vad som gäller ifall en användare anklagas för att ha gjort fel vid kommunal tillsyn eller tvärvillkorskontroll?

Ett annat exempel där det är mycket svårt för användaren att veta vad denne ska göra är när ett verksamt ämne ingår i flera produkter både ensamt och i blandning. Det finns många sådana exempel. Till exempel propikonazol ingår i sex olika växtskyddsmedel till någon del. Ämnet ingår dessutom i många biocider vilket gör en sökning i KemIs databas svåröverskådlig, för att inte säga omöjlig.

I konsekvensbeskrivningen framgår inte hur användare, inspektörer eller kontrollanter ska kunna hitta enkel information om detta och vems tolkning som gäller. Det kan få förödande konsekvenser för den enskilda användaren.

LRF:s uppfattning är att detta är ett helt orimligt krav och det ökar definitivt den enskildes administrativa börda. Det som inte den godkännande myndigheten och den sökande tillverkaren lyckas samordna på ett begripligt sätt ska nu den enskilda användaren ta ansvar för med risken att få påföljder i tillsyn och kontroll. Det är vällovligt att se på den sammantagna användningen av verksamma ämnen men utformningen måste ske på annat sätt, antingen som information på själva växtskyddsmedlet eller som lättillgänglig information från Kemikalieinspektionen.

Med vänlig hälsning
LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Isabel Moretti
Enhetschef

Agneta Sundgren
Växtskyddsexpert